

תמלול כנס חנוכה תשפ"ב בנושא: "בלתי נשכחות": על דמויות

ספרותיות ועיצובן

הכינוס התקיים ביום שני, ב' בטבת תשפ"ב, 6 בדצמבר 2021, בזום

דברי פתיחה להרצאה של דוד פולונסקי

רננה: הגמד קרשינדו, המומינים, ההוביט ושלל היצורים שמאכלסים את ספרי הפנטזיה הפכו עבורנו ליצורים חיים שניתן להיקשר אליהם רגשית הודות לעיצוב הספרותי והפסיכולוגי שלהן. הספרות הישראלית לילדים אינה משופעת בפנטזיה. סופרים ישראלים מסבירים שוב ושוב שהיעדרן של טירות ויערות בארצנו הקטנה והיעדר מסורת של אבירים, נסיכים וטרולים הם הסיבה לכתיבה הריאליסטית הנפוצה. אבל מי שפורצת שוב ושוב בספריה את גבולות המציאות ומוכיחה שאין קץ לדמיון, לכושר ההמצאה, לחשיבה האחרת, החתרנית, המערערת על המוכר והמקובל ועל המוסכמות – היא הסופרת והמשוררת נורית זרחי,

שכותבת בחריצות במגוון סוגות ספרותיות כבר 55 שנים! נורית זרחי, כלת פרס ישראל בתחום הספרות והשירה לשנת תשפ"א, מוכרת לנו ממבחר יצירותיה לילדים: משירים כגון: "אני אוהב לשרוק ברחוב", "אישה באבטיח", "קילפתי תפוז", "בילי", "הנמר שמתחת למיטה", ומספרים כמו "ילדת חוף", "הילדה רובין הוד", "נמר בפיגימה של זהב", ומסיפורי תנינה, או מספריה בעלי השמות הפרובוקטיביים כמו: "אם את לא יכולה לדבר יפה, תשתקי", או "את לא מוכרחה לעוף אם את לא רוצה", עליהם זכתה בפרסים רבים. זרחי בראה בסיפוריה של דמויות שאוירו בידי מאירים שונים. "פנטסיכאן" - ספר חדש שיצא לאור החודש בהוצאת כנרת זמורה ביתן מפגיש את הקוראים הצעירים בפגישה מחודשת עם הדמויות המוכרות של נורית זרחי, שהתפרסמו בספריה בעבר, והן עוטות הפעם לבוש חדש. על האתגר הזה של עיצוב דמויות מחדש, אמון המאייר דוד פולונסקי – בוגר האקדמיה לאמנות "בצלאל", המאייר בטכניקות שונות ידניות וממוחשבות. בין הספרים שאייר: "הכבש הששה עשר" ליונתן גפן, "על עלה ועל אלונה" ו"לילה בלי ירח" מאת שירה גפן, "לשבור את החזיר" מאת אתגר קרת, "פרח נתתי לנורית" קובץ משיריה של מרים ילן שטקליס, ואת ספריה של נורית זרחי "טינקרטנק", "פעם היה ופעם לא". דוד פולונסקי זכה פעמיים בפרס מוזיאון ישראל לאיור ספרי ילדים. היה פעיל בקבוצת הקומיקס "אקטוס טרגיקוס", כאנימטור ומעצב יצר אנימציה לתכניות טלוויזיה כגון "החרצופים" ו"קיפודים" וכן יצר את האיורים וניהל אמנותית את סרטי האנימציה "כנס העתידנים" (2012), ו"ואלס עם באשיר" (2008) עליו זכה בפרס אופיר. ב-2017 התפרסם העיבוד הייחודי לרומן גרפי שיצר יחד עם הבמאי ארי פולמן ליומנה של אנה פראנק. ברוח הכותרות החידתיות של נורית

זרחי, קרא פולונסקי להרצאתו: "את בוחרת להיות ילדה? לאייר דמויות של נורית זרחי". בהחלט מסקרן! דויד, הבמה שלך.

דוד פולונסקי: את בוחרת להיות ילדה? לאייר דמויות של נורית זרחי

תודה על ההזמנה להשתתף בכינוס, אני אתן הקשר לנקודת המבט שלי להרצאה שלי: אין שום אספקט חינוכי או טיפולי בעבודה שלי, הילד היחיד שאני חושב עליו, קהל היעד היחיד זה אני. ולכן הדיבור שלי הוא פחות מחקרי ויותר משחקי. בעצם "פנטסטיכאן" התחיל בטלפון שקיבלתי באחד הסגרים מנורית זרחי, ששאלה אותי: "אני עושה קובץ של סיפורים, רוצה לאייר?" עניתי מיד שכן, כי בעיניי היא סופרת הילדים הכי חשובה שחיה וכותבת כאן היום. בין השאר מה שמושך אותי בכתיבה שלה, זה האופן שבו היא בוראת עולם במילים בודדות, כי גם הפרוזה שלה היא שירית מאוד. כל סיפור נפתח ישר להמון שדות סמנטיים שיוצרים עולם מאוד קונקרטי ומאוד משונה. גם בסיפורים הריאליסטיים ובוודאי בסיפורים הפנטסטיים שלה. הקובץ הזה הוא קובץ סיפורים שיצאו לפני כן כספרים נפרדים. הייתה לי פה הזדמנות נהדרת לעצב סיפור על הרבה עולמות, על הרבה גישות והרבה דמויות.

אתחיל מהסיפור הראשון, שהתחלתי לעבוד עליו שנקרא "שינגלונגה ממטה מסודרת". כבר בשם של הסיפור מופעלים הרבה מנגנונים ונוצר עולם נורא עשיר. קודם כל "שינגלונגה", זה בוודאי נשמע כמו שם של מישהו, אבל איך אפשר להיות ממיטה מסודרת? זה נשמע כמו שם של מקום או של ארץ. מה זה שינגלונגה? אני שמעתי בזה, בשם הזה 'שזלונג'... עכשיו, כשהכנתי את ההרצאה הזו, הבנתי למה בחרתי את עולם הדימויים הזה לספור הזה, כי גם אני שמעתי פעם את השם של האוורסט בטיבטית, זה נשמע כמו שומלונג... זה יצר אצלי עולם אסוציאציות ששלח אותי למסע של עיצוב הדמויות באופן הבא: האוורסט זרק אותי למזרח הרחוק. והמיטה מסודרת... זה סיפור על נסיכה שלא יודעת לסדר את המיטה שלה וההורים שולחים אותה למתקן שמתקן ילדים. היא חוזרת, יודעת לסדר את המיטה, אבל במתקן היא גם למדה לבלגן בצורה יצירתית. אז זה סיפור על סמכות ועל מרידה בסמכות, והעניין הזה של ההתעסקות בטקסטיל מקופל, והשמירה על פאסון, שלח אותי ליפן, ולכן המלך בהשראת קיסר יפן. זה מצד אחד, ומצד שני, העניין האסוף מאוד... רציתי להדגיש אותו. שוב, ההקשר הוא טקסטיל, בדים, אז חשבתי על הצווארונים הבארוקיים האלה וגם על הדבר הזה, שמונע מכלבים להתגרד. באופן אינטואיטיבי, זו הייתה נקודת המוצא האסוציאטיבית ומשם מתחיל להתפתח עולם של אסוציאציות. הצווארון הזה של המלך, ומשם מתחיל להתפתח עולם אסוציאציות. הנסיכה גם היא ארוזה, כי זה מה שנדרש ממנה. אבל בסוף היא עושה משהו חתרני וקיצוני בתעוזה שלו, ולכן נכנסה לי כאן עוד דמות, מאי הקטנה, מהסיפור על המומינים, השיער שלה, תמיד אהבתי במאי את זה שהיא פרועה, אמיצה, דעתנית, והיא אסופה. השיער שלה תמיד אסוף ושפיצי כזה. חלק ממה שמשדר את האופי שלה ולכן גנבתי אותו לדמות שלי. זה מה שקורה בסוף.... עוד דברים מפתיעים ומעניינים שקורים

בדרך, בצורה לא כל כך מודעת, זה עולם האסוציאציות האישי שלי שנכנס לתוך ספר תמים, אז הטקסט נשאר פתוח וזה נגמר ב"המיטה הייתה מסודרת" ... אבל... ושם נורית זרחי משאירה המון מקום למאייר, שחייב להביא את הפואנטה, ובגלל שזה היה צריך להיות משהו מאוד מזעזע בשביל ההורים, אז חשבתי על סצנה מ"שתיקת הכבשים", סרט אימה מזעזע, יש שם סצנה מאוד גראפית, אני תרגמתי אותה למשהו שיותר ניתן לעיכול.

סיפור אחר זה "להתראות באנטרקטיקה". זה סיפור על איש שמוצא חבילה, בעצם מקבל חבילה משליח ברחוב. בחבילה יש ביצה, בביצה יש פינגווין שמבקש ממנו להחזיר אותו הביתה לאנטארקטיקה. והאיש ששמו מר זום עושה את המסע והם נשארים יחד. והם שומרים על קשר דרך טלפון שזום משאיר את לפינגווין הקטן אחרי שהוא חוזר הביתה. כאן היה לי אתגר מכיוון אחר כי הספר אויר קודם על ידי בתיה קולטון, מאיירת נערצת עלי, וזה מסבך את העבודה שלי כי אני חייב ללכת מסביב לכל מה שהיא עושה. פרשנות שונה של מאיירים שונים לאותו טקסט ולאותה דמות. מר זום של בתיה הוא מאוד אימהי ורך וחמוד. ולכן אני הייתי צריך להתרחק מזה. זה מר זום שלי, ואצלי הוא בעצמו דומה לפינגווין, בגלל האף שלו ובגלל השם שלו. יש משהו חד בצליל זום. ומכאן הדחף שלי לעשות אותו יותר שפיצי. ההבדלה היא באה מסינסתזיה – צליל שהופך לצורה, ועוד מהלך שהיה חשוב לי לעשות זה לנטוע אותו בנוף ישראלי קונקרטי, למרות שהסיפור לא דרש את זה. זו התעסקות שהיא יותר אישית שלי עם נוף וייצוג של ישראליות בספרי ילדים. אני מתעסק בנושא הזה כי לא נולדתי בארץ, הגעתי בגיל שמונה, אבל יכול להיות שבגלל זה זה מעסיק אותי, איפה אני מול הישראלי. אז גם בסיפורים פנטסטיים אני נהנה להנכיח את המציאות הקונקרטית. זה מר זום.

עוד אמצעי שעומד לרשות המאייר כדי להעביר אופי של דמות, הוא שפת הגוף של הדמות. כשאנחנו מאיירים, אנחנו הרבה פעמים גם משחקים את התנועות, את הפעולות של הדמות, ותוך כדי, כמו ששחקנים עובדים על דמות, היא כופה את עצמה עליהם. באיזשהו שלב הבנתי שמר זום הוא מה שהיו קוראים פעם רווק מושבע. אני לא יודע למה ואיך זה קשור לדמות, אבל איכשהו נהיה לי ברור שהוא גיי. אין לי מושג למה, הנה הוא חוזר לאנטרקטיקה.

כאן יש כאן עוד אמצעי שאפשר לשחק אתו – זה האנשה. זו סקאלה מאוד ארוכה, שגם בסיפורים של נורית זרחי יש חיות שהם חיות, ויש חיות שהם בני אדם ויש בני אדם שהם חיות והדברים מאוד נזילים. במקרה הזה, מידת ההאנשה של הפינגווינים היא מועטה מאוד. הם יחסית ציפורים כמו שהם והם מואנשים באמצעות אביזרי לבוש. במקרים אחרים יש האנשה באופנים אחרים.

הסיפור הבא, שהוא האחרון בספר, אני הולך לפי סדר כרונולוגי של העבודה שלי על הציורים, הסיפור "אחורה שהלכה התרנגולת", על תרנגולת שכל הזמן רוצה להיות, כל הזמן מרגישה שקודם היה יותר טוב. היא לא מרוצה מאיך שמתייחסים אליה והיא פשוט הולכת פיזית בהליכה אחורית עד שהיא מגיעה בחזרה לביצה, יוצאת החוצה כאפרוח, ומתחילה מחדש. זה סיפור שלא הכרתי קודם והפליא והקסים אותי בפילוסופיה העמוקה שלו ובהומור הרב של התרנגולת הזו, שהזכירה לי כל מיני סבתות רוסיות יהודיות שמאוד לא מרוצות, שתמיד אומרות שפעם היה יותר טוב. ולכן יש לה המטפחת הזו. ושוב שפת הגוף שעושה את רוב העבודה בלהסביר איזה מין טיפוס היא. גאוותנית, דעתנית, נחרצת, רק שהיא הולכת אחורה. האמצעי החזותי פה זה היחס לטקסט שהולך אחורה בזמן. לכן הרעיון שלי היה להוליך את התרנגולת לאורך הטקסט, בחזרה למקור שלה. באיזושהי נקודה מלבישים לה כובע על הראש ואז היא מפסיקה ללכת בקו ישר כי זה מבלבל אותה עוד יותר. היא נופלת לבור. כאן אני מבסוט מהפתרון שלי כאן, כי האיור שלי לסיפור מתבסס על דו-ממד. על זה שהטקסט הוא שטוח ויש לו כיוון קריאה אחד. הבעיה היא שבור זה משהו תלת ממדי, אתה נופל לממד אחר, באיזה שהוא אופן, והיה מסובך למצוא את הפתרון לזה. בגלל שאני עושה, אני חוזר לסיפור הראשון, תשימו לב, האישה שמאחורי מר זום היא התרנגולת, רק בגרסה אנושית. כאן ההאנשה היא מוחלטת. היא נראית לגמרי כמו בן אדם. ככה היא נראית אם היא הייתה בן אדם. זה משחק שאני משחק עם עצמי ובתקווה גם עם הקוראים... ליצור קישורים בין הסיפורים השונים, למרות שהם קורים בזמנים ועולמות וסגנונות שונים, רציתי ליצור עולם שמקשר ביניהם. ולכן בעולם הדמיוני של התרנגולת שהולכת אחורה ומדברת היא דמיונית ובעולם של מר זום היא האישה שעליה התרנגולת מבוססת.

הסיפור הבא "שתי גי'רפות בליל ירח מלא" זה סיפור שאהבנו להקריא לבת שלי. גם פה היה אתגר, איך להמציא את הדמויות, וכאן קוראים להם נירה ופירה. ברור לגמרי שנורית זרחי צוחקת מהתחלה ועד הסוף, הן כל הזמן חושבות שהן הכי בסביבה, לכן החלטתי שהם יהיו פרחות צפונבוניות עם מותגים. זה כל התרומה שלי לטקסט. אני מרוצה מזה שיש להם תיקי יד שלהן, אחת עם עור של זברה, השני עם עור של נמר. עולם של טקסטורה. הסיפור הוא שהן מנסות לאכול את הירח, ואחרי שלושה ניסיונות הן מחליטות שלא כל כך רצו והולכות ללקק גלידה. אלה הגי'רפות. כאן ההאנשה היא באמצע, בין החיה לדמות האנושית.

אני קופץ אחורה לספר אחר של נורית שיצא לי לאייר – "פעם היה ופעם לא": עוד צמד, שני פילים קטנים. ספר על חברות קרובה מידי, שהחדקים מסתבכים ומתחילות צרות. מה שקורה לילדים כשהם משחקים ביחד יותר מידי זמן. וגם כאן, הנטייה שלי היא לקחת את החיות ולשים אותן בעולם כמה שיותר קונקרטי ומוכר, חדר מדרגות ישראלי עם ספת איקאה. ואז מבחינתי קורה הקסם.

אני עובר לסיפור "החתונה" זה סיפור ריאליסטי לחלוטין. אין בו חיות ואין עולם דמיוני. סיפור על ילדים בגן, סיפור על קנאה וידידות, ובסופו של דבר זה סיפור על פתיחות בנוגע למוסד הנישואין בסופו של דבר. בגלל שהסיפור הזה מאוד קונקרטי, יש גן, פינת תחפושות, הכול מוכר מהחיים שלנו, אז חשוב לי לשאוב השראה מהעולם האמיתי הכי קרוב אלי. אז שלפתי את התמונה הזו של הגן של הבת שלי מלפני כך וכך שנים, ושניים מהילדים בגן אחר כך מופיעים בסיפור, אני לא מגלה איזה, אבל הם נראים ככה בסופו של דבר, וכאן, כל האנרגיה הולכת בלאפיון דמויות שייראו מורכבות ואנושיות ולא כמו סכמה של ילד או ילדה, שיוצאים לי ישר מהראש.

עוד סיפור ריאליסטי, "מחלת הגעגועים של סולי", מספר על כלבה שנשארת אצל סבתא, כשהנכדים נוסעים עם ההורים לחו"ל עם ההורים, מבוסס על סיפור מהחיים של נורית. גם כאן, אני מנסה להיות דוקומנטריסט. ניסיתי לאפיון סבתא, שתיראה לי מוכרת. היא מורכבת מחמש סבתות שאני מכיר. לתמהיל הזה כמובן נכנסת קצת פוליטיקת זהויות, של האם אני לוקח את המובן מאליו שהיא אשכנזייה, נורית זרחי כזו, או מנסה לייצר ישראליות אחרת? זה דיון שאני מנהל עם עצמי ואין לו מסקנות חד משמעיות. אבל זה תמיד ברקע. ועל הדרך, בגלל שאני צריך ליצור את העולם, אז העבר של הדמות נפתח, הסיפור הוא על משפחה ועל אהבה מרחוק, ומתבקש שיהיו תמונות משפחתיות ברקע ואז אפשר לראות את ההיסטוריה שלה, הנה הסבתא, כשהיו צעירים יותר, בעלה נפטר או שהתגרשו, זה בטיול במצרים. ופה היא צעירה באירופה, ופה עם הנכדים, והכלבה, הם נסעו לבוסטון, אז זו הדמות הזו.

הסיפור "תנינה וכל אחיותיה" - תנינה המפורסמת. שוב, על השפה של נורית זרחי... תנינה, היא לגמרי תנין ולגמרי נינה. זו דמות שצוירה על ידי... אחר כך מסתבר שיש שתיים סך הכול כאן. בגלל שזו דמות שצוירה על ידי מאירים רבים לפני, אני חייב למצוא זווית שתצדיק את הקיום של האיורים שלי. אז העניין של פוליטיקת הזהויות הביא את הפתרון. היא תמיד מיוצגת כמכשפה, לפי הסטראוטיפ של המכשפה האירופאית, עם הכובע המחודד. ברוב המקרים היא נראית כמכשפה אירופאית. אבל זה לא חייב להיות ככה. היא יכולה להיות מכשפה פחות אירופאית, היא יכולה להיות קצת סימה וקנין, קצת יותר אמביוולנטית בהקשר התרבותי שלה. וכאן אפיון הדמות הגיע מהנקודה הזו. ואלה שתי אחיותיה. מאוד קשה לתמצת את הסיפור הזה, כי כולו משחק של נונסנס על הפכים, ובלב הדברים יש תחרות בין אחיות, שהיא מאוד קשוחה, והן בכלל לא נחמדות אחת לשנייה. בין השורות יוצא שהקשר ביניהן מושתת על הסכסוך המתמשך. הן חייבות לייצר את הריב כדי להיות בקשר. זו מין תובנה פסיכולוגית... ומשהו ביחסי הכוחות ביניהן מתבטא בכך שבסוף הסיפור תנינה עושה איזה קסם, היא נהיית גדולה מאוד ועושה אותן קטנות מאוד. ובדרך היא מתכופפת בגוף פעמיים. הטקסט אומר משהו שרק טקסט

יכול להגיד. בשביל לדמיין מה זה אומר שהטקסט אומר שהיא עושה להתכופף בגוף פעמיים, צריך להמציא משהו. וכאן משום מה חשבתי שוב על הדבר הזה, כמו ש"שינגלונגה" זרק אותי לטיבט ולאורסט וליפן, השומלונגה זרק אותי על בסיס מצלול, אז כאן, זכרתי איזו דמות שמתכופפת פעמיים, וזו אלת השמיים המצרית, ומכאן הגיע הרעיון הזה שגם פותר לי עניין טכני, שאני צריך לצייר מסביב לטקסט, זה העיצוב של הספר. ברור שקונוטציה כזו, אני לא מצפה מאף קורא לזהות את הדימוי הזה. זה לא חלק מהעניין, לא על זה זה מושתת. אבל על הדרך נוצרת מורכבות. איזה משחק יונגיאני כזה בארכיטיפים, שידועים גם אם לא מכירים את אלת השמיים... שהוא מתאים, גם אם לא יודעים שזוהי אלת השמיים.

הסיפור האחרון, הוא סיפור שיצא לי לאייר בספר נפרד "אחורה הלכה תרנגולת": וכאן הייתה לי עבודה מעניינת של סגנון שצריך לחבר את האיוורים שעשיתי בספר המקורי "טינקרטנק" לעולם החזותי של הספר החדש. זה עיסוק צורני, והוא נובע מזה שגיליתי שאחרי שכבר המצאתי את הדמויות בפעם הראשונה, לא הייתי מסוגל בשום אופן להמציא דמויות אחרות. מבחינתי הם אנשים ואני לא יכול לצייר אותם אחרת, רק בסגנון שונה. טינקרטנק - זה מהספר המקורי, על פייה שמגלה שהיא ילדה, היא כבדה, היא כבדה בראש, היא לא מלאה, אלא היא מתנהגת בכבדות, ולכן מגורשת מעולם הפיות. היא פוגשת בארץ מומחה שאומר לה לעשות ניסוי אמפירי בתעופה ואז היא מגלה שהיא רוצה להיות ילדה. שוב עוד מנפלאות העולם של נורית זרחי. אנחנו רגילים לילדים שמגלים שהם קוסמים, נסיכים, ובעולם של נורית זרחי, פיות מגלות שהן ילדות אמתיות. זה מתמצת מאוד את הגישה, ההבנה העמוקה שלה של ילדים. ולכן גם בחרתי לקרוא להרצאה הזו על שם שורה מתוך הסיפור – "את בוחרת להיות ילדה?" כן, היא בוחרת להיות ילדה. זה האיור מהספר המקורי, וכך זה נראה בגרסה היותר פופית של הספר החדש. קצת לגבי האיפיון של טינקרטנק. היא כמובן טינקרבבל, וגם טנק. יש לה נעליים מאוד כבדות. המלכה, מלכת הפיות יש לה שם נפלא, קוראים קלרדה דה גראם, שזה מיליון דברים. יש לזה גם תואר אצולה, גם לקרדה, וגם גרם, היא שוקלת גרם אחד. הספר עוסק בדימוי, הגדרות של נשיות, מה מצופה מילדה? וקצת מגחיק את עולם הפיות הקלילות והרזות. זה דמות המומחה שאליו היא הולכת אחרי שהיא מגורשת. פה אני מגיע לסוף, כי הכול חוזר אלי, לנקודת המבט שלי. המומחה הוא במידה רבה אני. הזכרתי שפת גוף, זה דוגמא לאיך לפעמים אני עושה את זה. אני בעצם משחק מול המצלמה של המחשב, עושה את התנוחה שהדמות צריכה לעשות ואז מצייר בעזרת הצילום, בעזרת המשחק שלי. וכך הוא נראה בסיפור הסופי. ואני חושב שזהו. בזה אני אסיים. זו הייתה טינקרטנק.

אשמח לתת קצת זמן לשאלות, אם זה מקובל...

המכללה האקדמית לחינוך ע"ש דוד ילין (ע.ר.)
David Yellin Academic College of Education (R.A.)

רננה : אנחנו כולנו ממש שמחים שההרצאה שלך לא הייתה מחקרית, שלקחת אותנו למקומות משועשעים, היינו זקוקים לזה... מרתק לעקוב אחרי הלך המחשבה, מאגר האסוציאציות והשיקולים של יוצר. וכדי להוכיח לנו כמה נורית זרחי, הדמיון שלה הולך רחוק, הנה, מר זום היה אצלה הרבה לפני שהזום השתלט על החיים שלנו... הנה הכול מתחבר... בעיקר אני חושבת שהראית לנו כמה התפקיד של איורים, הוא מרכזי בספרי ילדים. לאייר את אותן דמויות פעמיים, זה מאתגר במיוחד... תודה על כל הדברים שהארת לנו. יש מישהו שרוצה לשאול עוד שאלה?

שאלה מהקהל: כן, אני הייתי רוצה לשאול את דוד: שמתי לב שאתה מאוד ורסטילי, זה דבר אחד, גם ראיתי שאין לך סגנון מוגדר, אתה מתאים את עצמך לדמויות ולסיפור, לפי אינטואיציה, לפי בקשה, לפי, אין לך איזה קו מנחה, שאפשר להגיד, הנה, זה דוד פולונסקי. זה נכון?
דוד פולונסקי: זה מאוד נכון, אני לא יודע למה זה נהיה ככה, עכשיו זה כבר מייחד אותי, אז אני מבסוט...

רננה : תודה רבה לדוד!